

JAK HODNOTÍME LÁTKY

v aplikaci GreenScan

Zjistěte, zda Vaše kosmetické produkty obsahují rizikové ingredience.

Jak dokument používat

Přehled metodiky, významu barevné škály a limitů orientačního hodnocení ingrediencí.

Co-funded by
the European Union

O aplikaci GreenScan

GreenScan app je mobilní aplikace, která pomáhá jednoduše se zorientovat hlavně ve složení kosmetických produktů. Po načtení čárového kódu nebo vyhledání produktu zobrazí přehled ingrediencí a upozorní na ty, které mohou být problematické pro zdraví nebo životní prostředí.

Aplikace má informační charakter. Nenahrazuje odborné poradenství, lékaře, lékárníka ani oficiální dokumentaci výrobce. Slouží jako praktická orientační pomůcka při nákupu a při snaze lépe porozumět tomu, co běžně používáme na kůži, vlasy nebo tělo.

GreenScan app je a zůstane neziskovým projektem. Je financována z různých zdrojů, například z evropských dotací, vlastních prostředků a darů, vždy s důrazem na nezávislost, transparentnost a absenci střetu zájmů. Pokud máte nápad, jak projekt podpořit, například překlady, odbornou konzultací, doplněním dat nebo jinou pomocí, budeme rádi, když se nám ozvete.

KONTAKT

Kontakt: info@greenscan.cz

Jak aplikaci používat

Výsledek hodnocení produktu berte jako orientační vodítko, ne jako absolutní verdikt. Doporučujeme vždy rozkliknout jednotlivé ingredience a podívat se, proč je aplikace hodnotí právě daným způsobem.

Důležité je sledovat hlavně:

- jakou funkci má ingredience v produktu,
- kde může působit negativně,
- zda se týká zdraví, životního prostředí, nebo obojího,
- jak často daný produkt používáte,
- zda se stejná problematická ingredience opakuje ve více produktech, které používáte denně.

Důležitý kontext

Jiný význam může mít ingredience v produktu, který použijete výjimečně, a jiný v produktu, který používáte každý den a dlouhodobě. Cílem aplikace není vyvolávat strach, ale pomoci lépe chápat souvislosti a dělat informovanější rozhodnutí.

Hodnocení ingrediencí

Hodnocení v aplikaci je orientační, protože riziko látky závisí na její koncentraci, dávce, délce a četnosti používání i reálném způsobu použití produktu. Stejná látka může mít jiný význam v produktu, který se smývá, a jiný v produktu, který zůstává na pokožce. Roli může hrát také stav pokožky, věk, zdravotní stav, alergie, vystavení slunci, životní styl a prostředí, ve kterém člověk žije a podobně.

Ingredience hodnotíme podle jejich vlastností a dostupných odborných informací. Vycházíme zejména z veřejně dostupných databází a odborných zdrojů, například ECHA, evropské chemické legislativy, vědeckých studií a dalších odborných institucí.

GHS / CLP a H věty

U negativního hodnocení vycházíme především z principů systému GHS/CLP, tedy z klasifikace nebezpečnosti chemických látek a směsí. Tento systém používá mimo jiné takzvané H věty, které popisují, jaké riziko může látka představovat pro zdraví nebo životní prostředí.

GS věty

Protože ale oficiální klasifikace nemusí vždy pokrývat všechny vlastnosti, které jsou pro naše hodnocení důležité, doplňujeme ji vlastním interním systémem. Ten nám pomáhá popsat i další relevantní vlastnosti, například podezření na endokrinní působení, bioakumulaci, perzistenci v prostředí nebo jiné problematické dopady. Tyto interní popisy označujeme jako GS věty.

G věty

Vedle negativních vlastností sledujeme také vlastnosti pozitivní. Pro ně používáme vlastní systém G vět. Patří sem například hydratační, regenerační, zklidňující nebo antioxidační účinek, podpora hojení, ochrana kožní bariéry a podobně.

Ingredience nehodnotíme pouze podle toho, zda je „přírodní“ nebo „syntetická“. Někdy sledujeme více kritérií najednou: původ, způsob získávání, míru zpracování, dostupná data o bezpečnosti, dopad na zdraví, dopad na životní prostředí, biologickou odbouratelnost a reálný kontext použití v kosmetice.

Konkrétní zdroje, ze kterých při hodnocení vycházíme, najdete většinou přímo u jednotlivých ingrediencí. Souhrnný seznam hlavních zdrojů najdete také v samostatné sekci „**Seznam zdrojů a zkratk**“.

Proč nehodnotíme průměrem

Ingredience vyhodnocujeme podle její nejzávažnější relevantní vlastnosti. Nehodnotíme ji prostým průměrem, protože ten by mohl být zavádějící.

Například ingredience může mít zároveň užitečnou technologickou funkci, ale také závažné podezření na negativní dopad na zdraví nebo životní prostředí. V takovém případě nechceme, aby se riziko „ztratilo“ v průměru pozitivních a neutrálních vlastností.

Cíl hodnocení

Naším cílem je především upozornit na vlastnosti, které mohou být pro uživatele důležité při rozhodování.

Orientační škála hodnocení

+2 (tmavě zelená)

Ingredience s velmi pozitivním hodnocením. Typicky jde o přírodní látky rostlinného původu, které jsou šetrně a jednoduše zpracované, například lisováním za studena, sušením nebo mechanickou úpravou. Nejsou u nich známe negativní účinky a zároveň mohou mít příznivý vliv na pokožku, například hydratační, antioxidační, vyživující nebo ochranný. Patří sem například jojobový nebo konopný olej.

+1 (světle zelená)

Ingredience s pozitivním hodnocením. Může jít například o přírodní deriváty nebo látky získané složitějším zpracováním, jako je destilace, extrakce nebo úprava přírodní suroviny, pokud nejsou považované za škodlivé. Mohou mít také pozitivní účinky na pleť vlasy a podobně.

0 (béžová)

Neutrální nebo nejednoznačné hodnocení používáme u ingrediencí, o kterých nejsou k dispozici dostatečné informace, jejich pozitivní a negativní vlastnosti se vzájemně vyvažují nebo jejich hodnocení výrazně závisí na způsobu získání, čistotě, koncentraci, kombinaci s dalšími látkami či konkrétním použití.

Orientační škála hodnocení – pokračování

-1 (oranžová)

Ingredience s mírně negativním nebo preventivním hodnocením. Může jít například o látky, u kterých existují určité pochybnosti, nejednoznačná data, problematický původ nebo vyšší míra zpracování. Nejsou u nich potvrzena závažná rizika, jako je například mutagenita, přesto mohou mít určitý negativní dopad na zdraví nebo životní prostředí.

-2 (červená)

Ingredience s negativním hodnocením. Patří sem látky s významně problematickými vlastnostmi, například podezření nebo důkazy o závažných dopadech na zdraví, životní prostředí, perzistenci, bioakumulaci, toxicitu pro vodní organismy, endokrinní působení, karcinogenita, mutagenita, neplodnost, poškození plodu v těle matky nebo jiné rizikové vlastnosti.

? (šedá)

Otazník znamená, že ingredience zatím není v aplikaci vyhodnocena. Nejčastěji je to kvůli odlišnému zápisu názvu, překlepu, jinému jazyku, speciálním znakům nebo tomu, že výrobce uvedl ingredienci pod jiným názvem, než jaký máme uložený v databázi. Někdy už ingredienci vyhodnocenou máme pod oficiálním názvem podle CosIng/INCI, ale zatím nemáme přiřazený její obchodní nebo marketingový název používaný výrobcem.

Nejen barva, ale i vysvětlení

Barevná škála je orientační. Při rozhodování je vždy důležité rozkliknout konkrétní ingredienci a přečíst si důvod hodnocení.

Kritéria hodnocení původu a zpracování

Při hodnocení se snažíme (ne vždy) rozlišit také původ ingredience a způsob jejího získání.

Za přírodní ingredience obecně považujeme například rostlinné oleje, výluhy z bylin, byliny, éterické oleje, přírodní extrakty z rostlin, rostlinné barvicí látky, jíly, minerální pigmenty nebo oxidy železa. Ani přírodní původ ale automaticky neznamená, že je ingredience vždy bezpečná, vhodná nebo ekologická.

Pokud jde o přírodní rostlinnou ingredienci, která je jednoduše zpracovaná a nemá známé problematické vlastnosti, může získat pozitivní hodnocení.

Pokud jde o přírodní derivát, tedy látku vzniklou složitějším zpracováním přírodní suroviny, můžeme ji hodnotit individuálně podle způsobu výroby, vlastností a dostupných dat.

Ingredience živočišného původu

Pokud jde o ingredienci živočišného původu, zohledňujeme také etickou stránku získávání. Látky získané usmrcením zvířete hodnotíme negativněji než látky, které vznikají bez přímého usmrcení. Pokud jde o druhotnou surovinu nebo zpracování vedlejšího produktu, hodnotíme ji individuálně. Takové hodnocení ale neznamená souhlas se zabíjením zvířat.

Kritéria hodnocení původu a zpracování – pokračování

U syntetických ingrediencí sledujeme mimo jiné také jejich původ, tedy zda jsou vyráběny z fosilních surovin, zejména z ropy, zemního plynu nebo uhlí. Patří sem například některé minerální oleje, parafíny, vazelína, syntetická rozpouštědla, polymery nebo látky získávané z uhelného dehtu. Zda jsou biologicky odbouratelné, zda se mohou hromadit v prostředí, zda mohou zatěžovat vodní organismy a zda existují data o jejich negativním vlivu na zdraví.

Pokud je ingredience v některém zdroji vedena jako potenciálně problematická, ale jiné zdroje tuto informaci nepotvrzují, hodnotíme ji preventivně a vždy podle celkového kontextu. Rozlišujeme, zda jde o látku syntetickou, petrochemickou, přírodního původu, biologicky odbouratelnou, nebo zda má další známé rizikové vlastnosti.

Hvězdičky u ingrediencí

Hvězdičky u ingrediencí většinou nejsou součástí jejich názvu. Slouží jako odkaz na vysvětlivku výrobce uvedenou pod složením.

Mohou znamenat například bio kvalitu, původ z ekologického zemědělství, šetrné získávání nebo to, že látka je přirozenou součástí esenciálního oleje či parfemace.

Například:

* **Limonene**

*Limonene může podle vysvětlivky výrobce znamenat, že limonene je přirozenou součástí esenciálního oleje.

** **Prunus Amygdalus Dulcis Oil**

**Prunus Amygdalus Dulcis Oil může znamenat, že mandlový olej pochází z ekologického zemědělství nebo je v bio kvalitě atd...

Limity hodnocení

Snažíme se pracovat co nejtransparentněji, ale hodnocení ingrediencí má své limity.

Ne vždy je možné zjistit přesný původ suroviny, například zda pochází z rostlin, ropy nebo jiného zdroje. Výrobce nemusí uvádět, zda je ingredience v bio kvalitě, odkud přesně pochází, jakým způsobem byla zpracována ani jaké stopové nečistoty může obsahovat. Některé látky mohou být zatíženy nečistotami **vznikajícími během výroby**, které se však ve složení produktu běžně neuvádějí.

Velmi důležité je také **množství** konkrétní látky v produktu. To ale výrobci ve většině případů nezveřejňují, přestože právě koncentrace může významně ovlivnit výsledné hodnocení. Dokud legislativa nestanoví povinnost uvádět alespoň množství vybraných látek, není možné hodnotit všechny ingredience zcela přesně a spravedlivě. Někteří výrobci poskytují podrobnější informace o původu, typu nebo množství použitých ingrediencí, stále však jde spíše o výjimky a často i o marketing, že sdělí jen půl pravdy..

U řady výrobků, například parfémů, pracích a čisticích prostředků, dětských plen, hygienických potřeb, ale často také kosmetiky, nemusí být uvedeny všechny konkrétní látky. Ještě méně informací máme o jejich množství v produktu a o možném dlouhodobém dopadu při každodenním používání více výrobků obsahujících stejnou problematickou látku.

Pracujeme proto s informacemi, které máme k dispozici. V některých případech může být naše hodnocení preventivně přísnější, jindy může naopak působit příliš mírně, protože chybí důležité údaje potřebné pro přesnější posouzení.

Vědecké poznání se navíc neustále vyvíjí. Pokud se objeví nová data, může se hodnocení ingredience v průběhu času změnit. Najdete-li u nás zastaralou, nepřesnou nebo neúplnou informaci, dejte nám prosím vědět na info@greenscan.cz. Rádi ji ověříme, opravíme nebo doplníme.

Léky a léčivé přípravky

GreenScan app neslouží jako náhrada lékaře, lékárníka, příbalové informace ani oficiálních databází léčiv.

Důležité

Pokud máte předepsaný lék, nepřestávejte ho užívat a neměňte dávkování pouze na základě informací v aplikaci. Vždy se poraďte s lékařem nebo lékárníkem.

U léčivých přípravků je důležité řídit se především příbalovou informací a doporučením lékaře nebo lékárníka. Další informace lze ověřit v oficiálních zdrojích a databázích příslušné národní lékové autority. V Česku je to Státní ústav pro kontrolu léčiv (SÚKL), na Slovensku Štátny ústav pre kontrolu liečiv (ŠÚKL) a ve Slovinsku Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke (JAZMP)....

Pokud máte podezření na nežádoucí účinek léčivého přípravku, obraťte se na lékaře nebo lékárníka. Podezření můžete nahlásit také příslušné národní lékové autoritě ve své zemi.

Naším cílem je pomáhat uživatelům lépe porozumět složení, ne nahrazovat odbornou zdravotní péči.

Informační upozornění

Charakter informací

Informace v aplikaci GreenScan mají vzdělávací a informační charakter. Nejsou lékařským doporučením, právním stanoviskem ani závazným odborným posudkem.

Aplikace nenahrazuje individuální posouzení zdravotního stavu, alergií, diagnóz, léčby ani doporučení odborníka.

Hodnocení ingrediencí vychází z veřejně dostupných dat, odborných zdrojů a interní metodiky GreenScan. Přesto nemusí vždy postihnout všechny okolnosti konkrétního produktu, například přesnou koncentraci ingredience, původ suroviny, výrobní postup, přítomnost stopových nečistot nebo individuální citlivost konkrétní osoby.

Aplikace nikoho nenabádá k ukončení léčby, k ignorování doporučení lékaře ani k automatickému vyřazení všech produktů s negativně hodnocenou ingrediencí. Pomáhá pouze upozornit na možné souvislosti a nabídnout uživateli přehlednější informace.

GreenScan app je nezisková a jde o nezávislý projekt. Naším cílem není poškozovat konkrétní značky ani zvýhodňovat konkrétní výrobce. Chceme podporovat transparentnost, informovanost a odpovědnější rozhodování při výběru produktů.

Zpětná vazba

Pokud v aplikaci najdete nepřesnou, neúplnou nebo zastaralou informaci, napište nám na info@greenscan.cz. Informaci ověříme a případně opravíme nebo doplníme.

Partneři projektu a financování

Materiál vytvořila organizace GreenScan ve spolupráci s partnery projektu GreenGate₂.

Partneři projektu

Financování a odpovědnost

Projekt GreenGate₂ (reg. n. 2023-2-CZ01-KA220-YOU-000174554) byl realizován v rámci programu Erasmus+ s finanční podporou Evropské unie.

Spolufinancováno Evropskou unií. Vyjádřené názory a stanoviska jsou však pouze názory autora (autorů) a nemusí nutně odrážet názory a stanoviska Evropské unie nebo Evropské výkonné agentury pro vzdělávání a kulturu (EACEA). Evropská unie ani agentura EACEA za ně nemohou nést odpovědnost.